

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 โดยมีปัญญาชนกลุ่มคณะราษฎรเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาทางการเมืองอาจถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างที่เป็นฐานหรือเบื้องล่าง จนนักรัฐศาสตร์บางคนเชื่อว่าเหตุการณ์นี้อาจถือได้ว่าเป็นการปฏิวัติเพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มวลชนมีส่วนร่วมอย่างมาก และรุนแรง และมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติบางประการของประชาชนไปจากเดิม

ต่อมาเมื่อเกิดเหตุการณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 แล้ว ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ โดยประชาชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และกระจายออกไปยังต่างจังหวัดด้วยการจัดให้มีการเลือกตั้ง การจัดให้มีพรรคการเมือง มีรัฐสภา และการเสนอเค้าโครงการเศรษฐกิจ เพื่อสร้างระบบการเมืองที่มีความสามารถ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความต้องการและไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียกร้องทางการเมือง เพื่อจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเฉพาะในรูปแบบโครงสร้างข้างบน โดยกระทบส่วนล่างน้อยที่สุด

และเมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) จึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน นักวิชาการบางกลุ่มถือว่าการพัฒนาทางการเมืองคือการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสำเร็จของการพัฒนาทางการเมืองจึงขึ้นอยู่กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแท้จริง คือ การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้ คือ กระบวนการทางการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีหลายระดับ เช่น ในระดับสูง ได้แก่ การลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง การเป็นผู้มีส่วนร่วมก่อตั้งพรรคหรือกลุ่มทางการเมือง ระดับกลาง ได้แก่ การเป็นสมาชิกพรรค หรือกลุ่มทางการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคหรือกลุ่มทางการเมือง และในระดับต่ำ เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน และการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นต้น

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เป็นกฎหมายที่วางหลักใหญ่ ๆ ในการบริหารราชการของประเทศ โดยได้แบ่งราชการบริหารออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ราชการบริหารส่วนกลาง ได้กำหนดการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางไว้ดังนี้

1. สำนักนายกรัฐมนตรี
2. กระทรวง หรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง
3. ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง
4. กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

2. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายถึง ราชการของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งแยกออกไปดำเนินการในเขตการปกครองของประเทศ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตการปกครองนั้น ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางซึ่งได้รับการแต่งตั้งออกไปประจำในพื้นที่การปกครองต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคเป็นผู้ปฏิบัติการ โดยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของราชการส่วนกลางที่ได้ได้แบ่งมอบอำนาจให้ไปดำเนินการแทน เนื่องจากราชการส่วนกลางมีงานกว้างขวาง การมีสำนักงานกลางที่จัดตั้งเป็นกระทรวง ทบวง กรม อำนาจการอยู่ที่เมืองหลวงแห่งเดียวไม่อาจอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ทั่วถึง จึงต้องแยกสาขาออกไปตั้งปฏิบัติราชการอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย

1. จังหวัด
2. อำเภอ

3. ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นรากฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตย หากประเทศใดมีการปกครองท้องถิ่นอย่างมั่นคงแล้ว ย่อมจะทำให้การปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศนั้นมั่นคงด้วย เพราะการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อประโยชน์โดยรวมของท้องถิ่น ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. สุขาภิบาล

4. ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด (ปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร เมืองพัฒนา และองค์การบริหารส่วนตำบล)

และนับแต่เดือนพฤษภาคม 2542 เป็นต้นมา ได้มีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ให้ยกเลิกการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาลลง และยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลตำบลทุกแห่ง ดังนั้น การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบันจะประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล เท่านั้น

สำหรับตำบลและหมู่บ้าน มิได้เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามกฎหมายแต่อย่างใด ซึ่งตามมาตรา 68 ของกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการปกครองอำเภอ นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 นั้นเอง

การจัดการปกครองท้องที่ ได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน นับแต่นั้นมาจึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 และต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน จนถึงปัจจุบัน

การจัดการปกครองท้องถิ่นที่กำหนดไว้ในบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 ประกอบด้วย

1. หมู่บ้าน
2. ตำบล
3. กิ่งอำเภอ
4. อำเภอ

หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดและใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในหมู่บ้านหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน โดยมีที่มาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านนั้น และมีองค์กรในการบริหารงานภายในหมู่บ้าน เรียกว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 มาตรา 28 ตริ โดยกำหนดให้หมู่บ้านหนึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านคณะหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับการกิจที่จะต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน มาตรการตามกฎหมายที่ให้มิคณะกรรมการหมู่บ้านก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ใหญ่บ้านดำเนินงานของหมู่บ้านอยู่ในดุลพินิจของ ผู้ใหญ่บ้านเพียงคนเดียว ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วยกรรมการ 2 ประเภท คือ

1. กรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง
2. กรรมการหมู่บ้านโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้เลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน (แต่ควรมี 5 – 9 คน)

คณะกรรมการหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 และคณะกรรมการหมู่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534 คือ เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย กิจการเกี่ยวกับความอาญาและความแพ่ง การพัฒนาหมู่บ้านและส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาที่ดิน การคลัง การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม การสวัสดิการและสังคม และกิจการอื่น ๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านเห็นว่าจำเป็น

และนอกจากบทบาทดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทในทางการเมือง มีส่วนสำคัญในการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่เริ่มต้นจากหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดได้รับความเชื่อถือจากประชาชน และได้รับความไว้วางใจ

จากประชาชนเลือกขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ และเป็นกลุ่มบุคคลที่กรรมการปกครอง ได้คัดเลือกเป็นผู้นำตามโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้าน ปัจจุบันจะเห็นว่า กรรมการหมู่บ้านได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น โดยการเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้าน การร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นต้น ดังเช่น สันติ สวัสดิพงษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน : กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (กรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง) เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญในการชักชวนให้ประชาชนไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนสังกัด เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญต่อการชี้แนะให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลที่ตนแนะนำให้และเป็นผู้นำชาวบ้านในการชุมนุมประท้วงหรือนำข้อร้องเรียนไปแจ้งต่อส่วนราชการ

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผ่านมา ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น Samuel P. Huntington และ John M Nelson (1977:53) Verba และ Nie (1972) Zipp และคณะ (1982) Lester W. Milbrath มีตัวแปรหลายตัวแปรด้วยกันที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น เพศ เชื้อชาติ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานที่อยู่อาศัย เป็นต้น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น และในฐานะที่ผู้ศึกษารับราชการในกรมการปกครอง มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดให้มีการเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้าน และดำเนินการฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้านให้ทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมาย จากประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานมาได้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ฉะนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทางการเมืองในพื้นที่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยอัน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

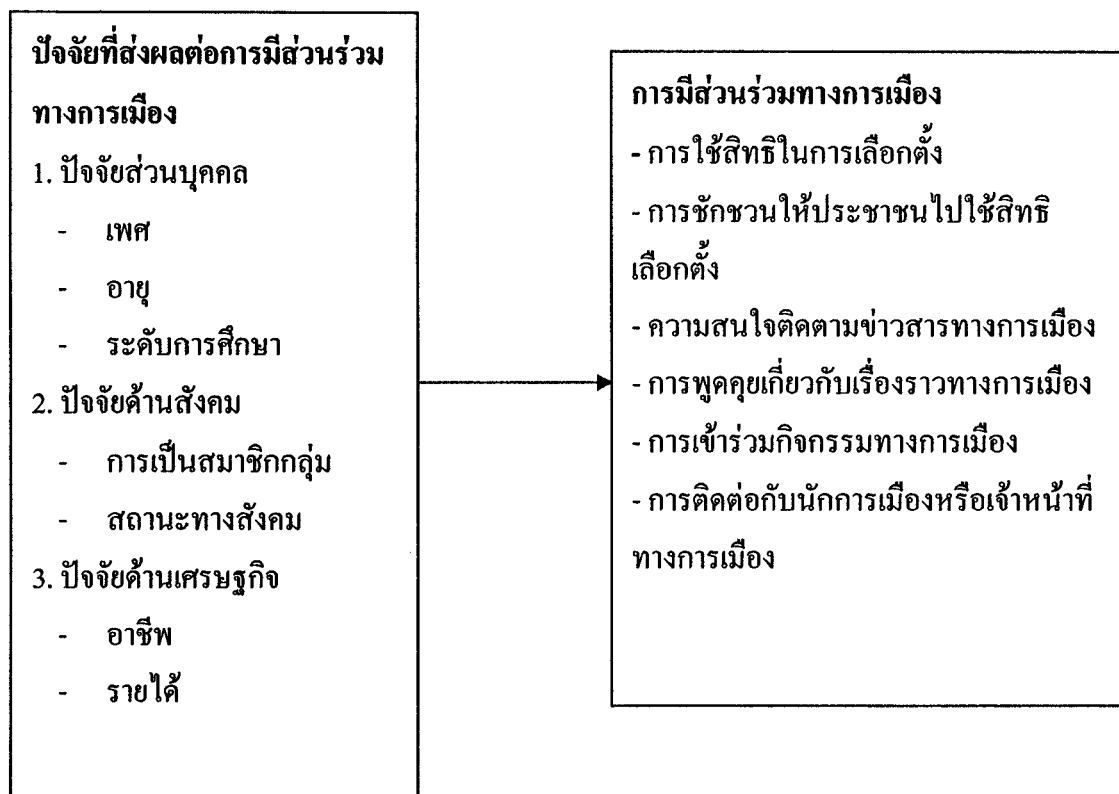
2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอันได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัด เชียงใหม่

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน

2.5 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

4. สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

- 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
- 4.2 ปัจจัยด้านสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
- 4.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
- 4.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยตำแหน่งกับกรรมการหมู่บ้าน โดยการเลือกตั้งมีความแตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

5.1 ด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13 ตำบล 119 หมู่บ้าน

5.2 ด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

5.3 ด้านประชากร เป็นการศึกษาวิจัยถึงคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มาจากกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการโดยการเลือกตั้ง

5.4 ด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา
- 2) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และสถานะทางสังคม
- 3) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ และรายได้

5.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

- 1) การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- 2) การชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 3) ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง
- 4) การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง
- 5) การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง
- 6) การติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมือง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน : ศึกษากรณี อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา

6.2 ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ เป็นต้น สถานะทางสังคม หมายถึง การมีตำแหน่งต่าง ๆ ทางสังคม เช่น กรรมการหมู่บ้าน โดยตำแหน่ง โดยการเลือกตั้ง หัวหน้าหมวด หัวหน้าเหมืองฝาย กรรมการวัด เป็นต้น

6.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ อาชีพ

6.3.1 รายได้ หมายถึง รายได้ที่มาจากอาชีพ และรายได้อื่น ๆ

6.3.2 อาชีพ หมายถึง อาชีพเกษตรกรรม การรับจ้าง ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว และอื่น ๆ

6.4 การเมือง หมายถึง การจัดสรรอำนาจและผลประโยชน์ที่มีอยู่ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ

6.5 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้อำนาจอธิปไตย โดยผ่านกระบวนการทางสถาบันและองค์การทางการเมือง

6.6 การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองที่ คณะกรรมการหมู่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมือง ซึ่งแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

6.6.1 การใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกระดับในรอบปีหรือวาระที่ผ่านมา คือ ส.ว., ส.ส., ส.อบจ., ส.อบต., ส.ท.

6.6.2 การชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกระดับ

6.6.3 ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท

6.6.4 การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง หมายถึง การพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ทางการเมือง

6.6.5 การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง เช่น การร่วมกิจกรรมการหาเสียงของพรรคการเมือง หรือการร่วมกิจกรรมการณรงค์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น

6.6.6 การติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมือง หมายถึง การติดต่อสื่อสาร หรือประสานงานกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมือง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

7.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน

7.2 ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้านระหว่างกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งกับกรรมการหมู่บ้านโดยการเลือกตั้ง

7.3 ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน

7.4 ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน

7.5 ผลของการศึกษา องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้านตลอดจนประชาชนในพื้นที่และที่อื่นในโอกาสที่เหมาะสมต่อไปได้